

Sygn. akt III C 396/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 września 2016 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Zuzanna Adamczyk

Protokolant: Małgorzata Nalepa

po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2016 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa A. J., W. L. (1)

przeciwko A. R.

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od A. J. i W. L. (1) na rzecz A. R. kwotę po 2.875,60 zł. (dwa tysiące osiemset siedemdziesiąt pięć złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nakazuje pobrać od A. J. i W. L. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie kwotę po 767,10 zł. (siedemset sześćdziesiąt siedem złotych dziesięć groszy) tytułem nieopłaconych wydatków związanych z opinią instytutu.

Sygn. akt III C 396/14

UZASADNIENIE

Sprecyzowanym w toku postępowania pozewem z dnia 11 marca 2014 r. A. J. prowadzący dawniej działalność gospodarczą pod nazwą (...) s.c. wniósł o zasądzenie od A. R. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) P.U.H. (...) na jego rzecz: 1) kwoty 33.818,35 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu spełnionych świadczeń, 2) kwoty 3.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu ceny za niewykonany przez pozwanego przedmiot zamówienia, 3) kwoty 1.506,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty tytułem zwrotu utraconych korzyści, 4) kwoty 307,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów sporządzenia ekspertyzy próbek drewna, a W. L. (1) prowadzący dawniej działalność gospodarczą pod nazwą (...) s.c. wniósł o zasądzenie od A. R. na jego rzecz: 1) kwoty 33.818,35 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu spełnionych świadczeń, 2) kwoty 3.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu ceny za niewykonany przez pozwanego przedmiot zamówienia, 3) kwoty 1.506,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty tytułem zwrotu utraconych korzyści, 4) kwoty 307,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów sporządzenia ekspertyzy próbek drewna. Strona powodowa wniosła również o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 1-9, k. 218-221).

Pozwany A. R. w odpowiedzi na pozew z dnia 28 maja 2014 r. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 198-205).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny –

W dniu 10 grudnia 2010 r. pomiędzy A. J. i W. L. (1) prowadzącymi działalność gospodarczą pod nazwą (...) s.c. a będącym stolarzem A. R., który prowadził działalność gospodarczą pod nazwą (...) P.U.H. (...), została zawarta w formie ustnej umowa o dzieło. Na jej podstawie A. R. zobowiązał się wykonać prototyp drewnianej sauny beczkowej, a gdyby efekt prac był zadowalający następnym sztuk. Wynagrodzenie dla A. R. za wykonanie jednej beczki miało wynosić 1.200 zł, przy czym cena drewna nie została do niego wliczona. Zapłatę za wykonanie przedmiotu umowy A. R. miał otrzymać po sprzedaży saun przez A. J. i W. L. (1). Pomysł na tego typu produkcję A. J. zaczerpnął podczas pobytu w Rosji, gdzie sauny beczkowe są popularne i wykonywane z cedru syberyjskiego. Przyjeżdżając do A. R. z propozycją rozpoczęcia współpracy zaprezentował saunę beczkową, którą przywiózł z Rosji (dowód: zeznania świadka M. Ś. k. 228-230, zeznania świadek M. R. k. 230-231, zeznania świadka G. S. k.282, zeznania świadka P. R. (1) k. 282-283, zeznania świadek G. R. k. 283-284, zeznania pozwanego A. R. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 01:23:08 – 01:57:35, A. J. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 00:27:53 – 01:07:35, W. L. (1) e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 01:08:28 – 01:22:05, zeznania pozwanego A. R. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 01:23:08 – 01:57:35).

W spotkaniach odbywanych przez A. J. i W. L. (1) z A. R. uczestniczył kilkakrotnie M. Ś., który celem sprzedaży wyrobów miał się zajmować kontaktami z klientem. Jego współpraca z A. J. i W. L. (1) trwała 2 miesiące. Nie był on jednak obecny przy pierwszych spotkaniach, na których poruszany był temat wyboru gatunku drewna, miejsca zakupu i ceny. W tych spotkaniach obecny był natomiast syn A. R., P. R. (1) oraz jego żona G. R.. A. R. podkreślał, iż konieczne jest podjęcie decyzji w zakresie wyboru gatunku drewna, albowiem w przypadku zwłoki zakup będzie trzeba odłożyć na następny rok. A. J. i W. L. (1) zastanawiając się nad wyborem gatunku drewna do wykonania mebli, zwracali uwagę na ograniczenia czasowe oraz brak wiedzy w tym zakresie na rynku polskim. Dlatego też choć początkowo zastanawiali się nad cedrem syberyjskim, to ostatecznie pomysł ten odrzucili. Rozważali też modrzew syberyjski, ale ten gatunek drewna uznali za zbyt drogi. Z uwagi na cenę zdecydowali się wybrać polski gatunek drzewa, tj. modrzew europejski, który wizualnie oraz pod względem właściwości technologicznych i zastosowań przypomina drewno modrzewia syberyjskiego. Dlatego też A. R. miał zamówić polskie drewno i z niego sporządzić sauny beczkowe (dowód: wiadomość z dnia 23 października 2011 r. 206 k. 206, zeznania świadka M. Ś. k. 228-230, zeznania świadka P. R. (1) k. 282-283, zeznania świadek G. R. k. 283-284, opinia Instytutu k. 377-391, zeznania pozwanego A. R. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 01:23:08 – 01:57:35).

Zakupu drewna, tj. modrzewia europejskiego i dębu A. R. dokonał partiami ze środków otrzymanych na ten cel od A. J. i W. L. (1) w okresie od grudnia 2010 r. do lutego 2011 r. Otrzymał łącznie 61.000 zł – kwota 3.000 zł w dniu 10 grudnia 2010 r., kwota 4.500 zł w dniu 27 grudnia 2010 r., kwota 15.000 zł w dniu 4 stycznia 2011 r., kwota 35.000 zł w dniu 12 lutego 2011 r. oraz kwota 3.00 zł w dniu 14 lutego 2011 r.

Zakupu drewna o wartości 3.000 zł A. R. dokonał w P. i przywiózł je sam z uwagi na jego małą ilość. Kolejnych zakupów A. R. dokonywał w suszarni pod W., w górach, w tartaku jako bal drzewny w miejscowości R.. Nie kupował drewna w Lasach Państwowych. Pozostałe drewno przetransportowali A. J. i W. L. (1). Po przywiezieniu drewna okazało się, że jego wilgotność jest zbyt duża, co czyniło koniecznym przeprowadzenie dodatkowego suszenia. Koszttransportu i osuszenia drewna wyniósł 2.701,70 zł.

W grudniu 2010 r. koszt drewna modrzewia syberyjskiego w postaci: elementów nieobrzynanych o długości ok. 4 m, nie poddanych suszeniu to ok. 2.200 zł/m³ brutto; elementów tartacznych nieobrzynanych i niesuszonych o długości ok. 6 m to ok. 2.350 zł/m³ brutto; elementów o wilgotności powietrznosuchej o długości 6 m i wyższej klasie jakości ok. 3.300 zł/m³ brutto oraz ok. 2600 zł/m³ brutto w przypadku elementów o długości 4 m w klasie o niższej jakości, a także ok. 2800 zł/m³ brutto w przypadku elementów o długości 6 m w niższej klasie. Cena drewna modrzewia syberyjskiego o wysokiej jakości oscylowała zatem na poziomie 3.300 zł/m³ brutto. Z kolei koszt drewna modrzewia europejskiego

w grudniu 2010 r. postaci: niewysuszonych desek wynosił 1.000 zł/m³ brutto, a tarcicy wysuszonej 1.400 zł/m³ brutto (dowód: faktura VAT nr (...) k. 14, zeznania świadka M. Ś. k. 228-230, zeznania świadek M. R. k. 230-231, zeznania świadka P. R. (1) k. 282-283, zeznania świadek G. R. k. 283-284, opinia Instytutu k. 377-391, zeznania pozwanego A. R. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 01:23:08 – 01:57:35).

A. R. z pierwszej partii drewna wykonał prototyp sauny. Materiału wystarczyło jeszcze na wykonanie drugiej sauny, która została przygotowana po zaaprobowaniu pierwszego modelu. Nie określono z góry docelowej ilości urządzeń. A. R. łącznie wykonał 10 sztuk fitosauny z modrzewia europejskiego, w tym jedną fitosaunę kwadratową oraz 1 sztukę wanny z dębu. Na wykonanie tych urządzeń potrzebne było ok. 6,44 m³ drewna. W rozpoczętej w grudniu 2011 r. produkcji pomagał mu A. J., który był świadomy, iż przy wykonywaniu prototypu mogą pojawić się komplikacje. A. R. pomagał również jego syn. A. J. i W. L. (1) po przetestowaniu urządzeń, nie zgłosili zastrzeżeń do A. R. i planowali ich dalszą produkcję. Uznali bowiem, iż sauny produkowane z modrzewia europejskiego sprawdzają się.

Fitosaunę prezentowali wraz z M. Ś. na targach zorganizowanych wiosną 2011 r. w Centrum (...). Pomimo że nosili się z zamiarem sprzedaży saun do salonów (...), to nie kontynuowali już współpracy z M. Ś.. Jedną z fitosaun sprzedano (...) sp. z o.o. w W., która w związku z otrzymaniem dotacji unijnych poszukiwała wykonawców urządzeń do (...) w Centrum (...) w K. (dowód: dokumentacja fotograficzna k. 22-31, zeznania świadka M. Ś. k. 228-230, zeznania świadek M. R. k. 230-231, zeznania świadka A. P. k. 281-282, zeznania świadka G. S. k.282, zeznania świadka P. R. (1) k. 282-283, zeznania świadek G. R. k. 283-284, opinia Instytutu k. 377-391, zeznania pozwanego A. R. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 01:23:08 – 01:57:35).

(...) sp. z o.o. w W. zdecydowała się zakupić urządzenia do (...) od A. J. i W. L. (1). Poza (...) s.c. rekomendowano jeszcze dwóch innych wykonawców, lecz proponowane przez nich terminy nie spełniały oczekiwań inwestora. Nadto, na stronie internetowej umieszczono ofertę, lecz nie było zgłoszeń. Negocjacjami i przygotowaniem końcowymi z ramienia (...) sp. z o.o. w W. zajmował się A. P.. Spotkania miały miejsce w grudniu 2011 r. w siedzibie (...) sp. z o.o. w W., a przy dwóch spotkaniach obecny był A. R.. A. R. podczas spotkań rekomendował wykonanie części urządzeń w postaci fitosauny, wanny F. oraz podestu z obudową ściany do sufitu z modrzewia syberyjskiego, a pozostałych urządzeń z dębu naturalnego. W dniu 26 grudnia 2011 r. A. R. przesłał do A. J. i W. L. (1) propozycję cen poszczególnych mebli, które miał wykonać do (...) w K.. W ofercie nie sprecyzowano czy meble będą wykonane z modrzewia europejskiego czy syberyjskiego. Przed podpisaniem umowy sugerowano (...) sp. z o.o. w W., iż modrzew syberyjski pozwoli na zachowanie trwałości urządzeń przez co najmniej 5 lat. Dlatego też (...) sp. z o.o. w W. dokonała wyboru tego gatunku drewna, uznając go za lepszy. A. J. przekazał A. R. żeby w przypadku mebli dębowych wliczył koszt materiałowy, a w przypadku modrzewia żeby nie liczył materiału, bo modrzew został już kupiony (dowód: e-mail pozwanego z dnia 26 grudnia 2011 r. wraz z załącznikiem k. 32-34, zeznania świadka A. P. k. 281-282, zeznania świadka P. R. (1) k. 282-283, zeznania świadek G. R. k. 283-284, zeznania świadka Z. T. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 00:07:51 – 00:09:23).

W dniu 4 stycznia 2012 r. pomiędzy (...) sp. z o.o. w W. zwanym Zleceniodawcą reprezentowaną przez Z. T. a A. J. i W. L. (1) zwanymi dalej Zleceniobiorcą została zawarta umowa o wykonanie i dostawę wyposażenia i urządzeń dla adaptacji budynku (...) na gabinety (...) na budowie Centrum (...) w K.. Przy jej podpisaniu nie był obecny A. R..

Zgodnie z § 1 umowy Zleceniobiorca przyjął do wykonania, dostarczenia wraz z montażem do (...) K. specjalistycznego wyposażenia gabinetów masaży służących do zabiegów (...) w tym hydroleczniczych, wanien z podestami, urządzeń dla sauny wraz z podestami. Wyposażenie, przedmioty i urządzenia miano wykonać na bazie opracowanej przez Zleceniobiorcę dokumentacji zawierającej rysunki techniczne poszczególnych przedmiotów, określające sposób wykonania oraz rodzaj materiałów. W treści umowy nie odniesiono się do rodzaju materiałów, z których miały być wykonane urządzenia. Część składową umowy miały stanowić załączniki w postaci projektów poszczególnych urządzeń (dowód: umowa z dnia 4 stycznia 2012 r. k. 35-40, zeznania świadek M. R. k. 230-231, zeznania świadka Z. D. k. 27-29 akt sprawy o sygn. akt Cps 54/14 akt sprawy o sygn. akt Cps 54/14, zeznania świadka A. P. k. 281-282,

zeznania świadka P. R. (1) k. 282-283, zeznania świadek G. R. k. 283-284, zeznania świadka Z. T. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 00:07:51 – 00:09:23).

Z kolei w dniu 9 stycznia 2012 r. pomiędzy A. J. i W. L. (1) zwanymi dalej Zamawiającym a A. R. zwanym dalej Przyjmującym zamówienie została zawarta umowa, na podstawie której Przyjmujący zamówienie zobowiązał się do wykonania mebli, których rysunek był załącznikiem do zamówienia. Na jej podstawie Zamawiający zobowiązał się do wpłaty zaliczki do trzech dni od podpisania umowy w wysokości 66.000 zł + 23% VAT oraz pozostałej kwoty 28.200 zł + 23% VAT w ciągu 30 dni od daty zamontowania mebli w budynku (...) w K., tj. łącznie 94,200 zł + 23%. Termin dostawy określono na 80 dni od daty wpłynięcia zaliczki. Przyjmujący zamówienie udzielił 18 miesięcznej gwarancji na zamawiane meble. Nadto, wskazano, iż jest on odpowiedzialny za zgodność dostarczonych materiałów z rysunkiem oraz za stan techniczny dostarczonych materiałów. Umowa nie obejmowała transportu. Zgodnie z zał. nr 1-5 do umowy A. R. zobowiązany był do wykonania wanny prostokątnej F. z dębu i modrzewia (zał. nr 1), podestu do wanny F. z dębu wędzonego (zał. nr 2), fitosauny (zał. nr 3), podestu z obudową ściany do sufitu (zał. nr 4), wanny F. w kształcie rombu (zał. nr 5). Umowa oraz załączniki do niej w postaci projektów zostały podpisane przez obie strony. W załącznikach do umowy o nr (...) nie wskazano rodzaju materiału, z którego miały być wykonane urządzenia. Do materiałów odniesiono się w załącznikach do umowy, które A. R. przesłał do A. J. i W. L. (1). W zał. nr 3 do umowy wskazano, że prostokątna wanna F. winna być wykonana z modrzewia, w zał. nr 4 do umowy postanowiono, że fitosauna zostanie wykonana z modrzewia, a w zał. nr 5 również określono, że do wykonania podestu i obudowy ściany do sufitu zostanie użyty modrzew. W treści załączników nie sprecyzowano jednak jakiego rodzaju miał być to modrzew. Strony umówiły się pomiędzy sobą, iż miał być to modrzew europejski, który zakupiono przy wykonywaniu umowy ustnej. Załączniki te nie zostały podpisane przez strony, lecz A. J. i W. L. (1) otrzymali je i na ich podstawie określili cenę i termin wykonania umowy z dnia 4 stycznia 2012 r. (dowód: umowa z dnia 9 stycznia 2012 r. wraz z załącznikami k. 81-86, załączniki nr 3-5 k. 433-435, zeznania świadek M. R. k. 230-231, zeznania świadka G. S. k.282, zeznania świadka P. R. (1) k. 282-283, zeznania świadek G. R. k. 283-284, A. J. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 00:27:53 – 01:07:35, W. L. (1) e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 01:08:28 – 01:22:05, zeznania pozwanego A. R. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 01:23:08 – 01:57:35).

W dniu 10 stycznia 2012 r. A. J. i W. L. (1) zapłacili gotówką A. R. kwotę 66.000 zł netto (81.180 zł brutto) tytułem zaliczki. A. R. pokwitował odbiór tej kwoty, która stanowiła 70% wartości umowy. Środki te A. J. i W. L. (1) otrzymali w dniu 5 stycznia 2012 r. od (...) sp. z o.o. w W. (dowód: pokwitowanie k. 90, faktura VAT k. 91, zeznania świadek M. R. k. 230-231, zeznania świadka A. P. k. 281-282, zeznania świadka P. R. (1) k. 282-283, zeznania świadek G. R. k. 283-284).

Z kolei w dniu 18 stycznia 2012 r. architekt inwestora K. P. przedstawił zmodyfikowane rysunki techniczne poszczególnych urządzeń stanowiących przedmiot umowy. Nie zawarto w nich oznaczenia materiałów, a jedynie w przypadku wanny F. z kamieniami określono, iż zostanie wykonana z modrzewia. A. R. otrzymał te projekty i podpisał je. Projekty te stanowiły część składową umowy z dnia 4 stycznia 2012 r. (dowód: rysunki techniczne k. 92-100, zeznania świadek G. R. k. 283-284).

Wiosną 2012 r. (...) sp. z o.o. w W. zaczęła użytkować zakupioną wcześniej fitosaunę. W marcu zgłoszono reklamację, kwestionując jakość wykonania. Wskazano, że wypaczenie drzewiczek uniemożliwiało ich zamknięcie. Reklamację dokonano przed datą odbioru zamówienia wynikającego z umowy z dnia 4 stycznia 2012 r. (dowód: zeznania świadek M. R. k. 230-231, zeznania świadka P. R. (1) k. 282-283).

W dniach 25-28 marca 2012 r. pomiędzy A. J. i W. L. (1) a A. R. była prowadzona korespondencja dotycząca podpisania aneksu do umowy z aktualnymi załącznikami na podstawie rysunków technicznych sporządzonych przez architekta inwestora K. P.. W mailu z dnia 25 marca 2012 r. A. J. i W. L. (1) zaczęli zwracać uwagę na potrzebę zaznaczenia w umowie, iż część z mebli została wykonana z modrzewia syberyjskiego.

W odpowiedzi A. R. przedstawił w dniu 26 marca 2013 r. propozycję aneksu do umowy z dnia 26 marca 2012 r. , który przewidywał wycofanie z umowy wanny furako z dębu i modrzewia 2 szt. (zał. nr 1) oraz fitosauny (zał. nr 3)

i ich zastąpienie przez wannę furako z bielonego dębu i wannę furako zabezpieczoną olejowo (zał. nr 1), fitosaunę pionową (zał. nr 3), wannę furako modrzewiową (zał. nr 6), podest z dębu wędzonego (zał. nr 7, 7a, 7b i 7c). Wskazał również, iż niezbędne jest wprowadzenie modyfikacji do projektów sporządzonych przez architekta inwestora.

Z kolei przedstawiony przez A. J. i W. L. (1) aneks do umowy z dnia 9 stycznia 2012 r. przewidywał wycofanie podestu z obudową ściany do sufitu z modrzewia syberyjskiego (zał. nr 4) oraz dokonanie zmian w zał. 1, 2, 3, i 5: w załączniku pierwotnym nr 1 (obecnie 1, 1a i 1b) dwie wanny z dębu naturalnego zabezpieczone olejowo wraz z trzyczęściową pokrywą oraz dwuczęściową leżankę z dębu naturalnego. Nadto, z pierwotnego zał. nr 1 przeniesiono wannę z modrzewia syberyjskiego do aktualnego zał. nr 5, czyli wannę furako w kształcie rombu z modrzewia syberyjskiego. Co więcej, w pierwotnym zał. nr 2 a obecnym załączniku nr 2, 2a, 2b i 2c w pomieszczeniu PB B2 dokonano zmiany materiału użytego do wykonania konstrukcji stelażu podestu do dwóch wanien dębowych z modrzewia syberyjskiego na dąb wędzony. Natomiast w pierwotnym zał. nr 3 fitosaunę z modrzewia syberyjskiego miano zastąpić fitosauną pionową z modrzewia syberyjskiego. Załączniki do zaproponowanego aneksu z dnia 9 stycznia 2012 r. w postaci projektów sporządzonych przez architekta inwestora zawierały dodatkowe dopiski, iż część z przedmiotów miała być wykonana z modrzewia syberyjskiego.

Ostatecznie strony nie podpisały aneksu do umowy. W piśmie z dnia 28 marca 2012 r. A. R. wskazał, iż: wszelkie zmiany łączącej strony umowy wymagają formy pisemnej; w umowie brak jest zobowiązania do wykonania pokryw na wanny z dębu, co wymaga złożenia zamówienia; z uwagi na brak odzewu o aktualizację projektu podestu zwrócił się do projektanta K. P.; zmiany dotyczące zakresu umowy wymagają formy pisemnej zaakceptowanej przez obie strony, co wyklucza rezygnację z podestu z obudową ściany do sufitu zał. nr 4 i podestu – zał. nr 5. Termin odbioru mebli A. R. wyznaczył na dzień 30 marca 2012 r. (dowód: maile z dnia 25-27 marca 2012 r. wraz z załącznikami k. 101-130).

Kiedy A. R. pojechał z żoną G. R. do K., to kierownik budowy powiedział im, że A. J. i W. L. (1) byli na miejscu z innym stolarzem, który pobierał wymiary. Postanowili oni bowiem kolejne prace zlecić innemu stolarzowi. W tym czasie prace A. R. znajdowały się na zaawansowanym etapie (dowód: zeznania świadka P. R. (1) k. 282-283, zeznania świadek G. R. k. 283-284).

W dniu 27 marca 2012 r. został podpisany aneks nr (...) do umowy zawartej pomiędzy (...) sp. z o.o. w W. a (...) s.c. z dnia 4 stycznia 2012 r., zgodnie z którym termin odbioru dzieł wyszczególniony w załącznikach (1 z) i (2 z) do umowy uległ zmianie na dzień 20 kwietnia 2012 r. Zmianę terminu uzasadniono modyfikacjami dokonanymi w projekcie w zakresie kształtu i rozmiaru urządzeń z przeznaczeniem do zabiegów suchych: wanien dębu naturalnego (2 szt.), dwuczęściowych leżanek z dębu naturalnego oraz trzyczęściowych pokryw z dębu naturalnego. Ustalono, że dwie wanny wraz z leżankami i pokrywami będą wykonane z dębu naturalnego zabezpieczonego olejowo, a podest do wanien ze schowkiem na pokrywy z dębu wędzonego zabezpieczonego olejowo (dowód: aneks nr (...) wraz z załącznikami 1 z i 2 z k. 41-52).

A. R. po wykonaniu urządzeń, zgłosił je do odbioru. Odbiór urządzeń miał miejsce w dniu 30 marca 2012 r., a obecni byli na nim A. R., W. L. (1), A. J., M. R. i r.pr. K. K.. A. J. i W. L. (1) nie chcieli odebrać wykonanych wanien. Atmosfera podczas spotkania była nieprzyjemna. Ostatecznie podpisano protokół zdawczo – odbiorczy umowy o dzieło z dnia 9 stycznia 2012 r. zawartej pomiędzy A. J. i W. L. (1) a A. R.. W § 2 protokołu jako przedmiot odbioru podano: 1) wannę (...) prostokątną z dwuczęściową leżanką i trzyczęściową pokrywą wykonaną z dębu naturalnego, 2) podest do wanien ze schowkiem na zrębki i szufladą na pokrywy z dębu wędzonego, 3) fitosaunę pionową wykonaną z modrzewia syberyjskiego, 4) podest z obudową ściany do sufitu z modrzewia syberyjskiego, wycofano całkowicie 2 szt. podestu, 5) wanny F. w kształcie rombu wykonaną z modrzewia syberyjskiego. W § 3 umowy wskazano, iż 1) dokonano odbioru technicznego wanny F. za wyjątkiem pokryw jako nie będących częścią zamówienia, 2) nie dokonano odbioru podestu wanny ze schowkiem na zrębki i szufladą na pokrywy z uwagi na konieczność montażu w miejscu zamówienia, 3) nie dokonano odbioru fitosauny pionowej z uwagi na niewykonanie jej z modrzewia syberyjskiego, 4) nie dokonano odbioru podestu z uwagi na niewykonanie go z modrzewia syberyjskiego, 5) nie dokonano odbioru wanny F. w kształcie rombu z uwagi na niewykonanie jej z modrzewia syberyjskiego. A. R. zgłosił zastrzeżenia do protokołu,

albowiem nie zgodził się, że podest z obudową ściany do sufitu został wycofany z umowy, a meble zostały wykonane z materiały powierzonego – modrzewia syberyjskiego.

Podpisano również wówczas Instrukcję konserwacji drewnianych urządzeń do (...) w K.. A. R. udzielił w niej gwarancji na meble z modrzewia, tj. fitosaunę z modrzewia i wannę furako, przy czym tuż przed podpisaniem gwarancji dodał, iż jest to modrzew syberyjski. W trakcie odbioru A. R. także stwierdził, iż urządzenia zostały wykonane z modrzewia syberyjskiego, który został zakupiony ze środków pieniężnych otrzymanych od A. J. i W. L. (1). Podczas rozmowy prowadzonej z nim przez pełnomocnika r. pr. K. K., A. J., W. L. (1) i M. R., minął się jednak z prawdą, albowiem znajdował się pod silną presją. Pomimo iż strony umówiły się, że urządzenia zostaną wykonane z modrzewia europejskiego, to A. R. nie chciał przyznać tego na spotkaniu, w którym uczestniczyły osoby trzecie.

Nadto, w dniu 31 marca 2012 r. podpisano załącznik do protokołu, w którym wskazano, że wanny z dębu naturalnego oraz leżanki z dębu naturalnego zostały odebrane, a nie odebrano pokryw z dębu wędzonego jako nie będących przedmiotem zamówienia (dowód: protokół zdawczo – odbiorczy wraz z gwarancją i dokumentacją fotograficzną k. 131-145, stenogram z protokołu zdawczo-odbiorczego k. 427-429v, płyta CD k. 10, zeznania świadka M. R. k. 230-231, zeznania świadka G. S. k.282, zeznania świadka P. R. (1) k. 282-283, zeznania świadka G. R. k. 283-284, zeznania pozwanego A. R. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 01:23:08 – 01:57:35).

W dniu 2 kwietnia 2012 r. został podpisany aneks nr (...) do umowy z dnia 4 stycznia 2012 r., zgodnie z którym termin odbioru dzieł wyszczególniony w załącznikach (3 z), (4 z) i (5 z) do umowy uległ zmianie na dzień 30 maja 2012 r. Zmianę terminu uzasadniono modyfikacjami dokonanymi w projekcie w zakresie kształtu i rozmiaru urządzeń: 1) wanny F. z modrzewia syberyjskiego zabezpieczonego olejem przy jednoczesnej rezygnacji z trzyczęściowej pokrywy z modrzewia syberyjskiego oraz 2) powstaniem nowego projektu fitosauny pionowej, którą miano wykonać z cedru syberyjskiego oraz w innych wymiarach. W miejsce podestu miano wykonać fitosaunę poziomą z cedru syberyjskiego. Zlecenia na wykonanie fitosauny poziomej A. R. już nie otrzymał (dowód: aneks nr (...) wraz z załącznikami 3 z, 4 z i 5 z k. 53-62, zeznania świadka G. R. k. 283-284, zeznania świadka Z. T. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 00:07:51 – 00:09:23).

W tym samym dniu A. J. i W. L. (1) zlecili Zakładowi Usług (...) wykonanie ekspertyzy mającej na celu identyfikację gatunku drewna elementów fitosauny. W ekspertyzie z dnia 5 kwietnia 2012 r. stwierdzono, że dostarczone elementy sauny zostały wykonane z drewna modrzewia europejskiego (dowód: ekspertyza wraz z fakturą VAT k. 146-156).

W dniu 2 kwietnia 2012 r. W. L. (1) rozmawiał także z A. R., który wskazał, iż nie jest możliwe rozróżnienie jaki modrzew został zastosowany do produkcji (dowód: stenogram rozmowy z dnia 2 kwietnia 2012 r. k. 305-305v, płyta CD k. 419).

A. J. i W. L. (1) w kwietniu poinformowali (...) sp. z o.o. w W., iż urządzenia do (...) nie zostały wykonane z modrzewia syberyjskiego, lecz z tańszego modrzewia europejskiego. Informację tej treści (...) sp. z o.o. w W. otrzymała przed montażem wanien z dębu. (...) sp. z o.o. w W. zaczęła obawiać się o termin wykonania umowy, albowiem ulegał on przedłużeniu. Powyższe zaś mogło wpłynąć na utratę dofinansowania z Unii Europejskiej (dowód: zeznania świadka A. P. k. 281-282, zeznania świadka Z. T. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 00:07:51 – 00:09:23).

W dniu 3 sierpnia 2012 r. Z. D., zatrudniony u A. R. na stanowisku kierownika budowy, nadzorował wykonanie w (...) w K. montażu dwóch wanien oraz podestów do wanien z dębu naturalnego z pojemnikiem na pokrywy do wanien pod podestem oraz z obudową na sterowniki do wanien. Prace z ramienia inwestora nadzorował T. W.. Sposób i miejsce zamontowania poszczególnych elementów Z. D. ustalił z A. R.. Rzeczne podesty zostały odebrane z zastrzeżeniem, że wyeliminowano pojemnik na pokrywy oraz obudowę sterownika. A. R. nie podpisał wówczas protokołu zdawczo – odbiorczego, a jedynie poprosił Z. D. o sporządzenie notatki celem potwierdzenia wykonania montażu. A. J. i M. R., którzy przyjechali po zamontowaniu urządzeń, nie chcieli dopuścić do jej podpisania. Pokrywy do wanien zostały już wykonane przez innego stolarza (dowód: protokół zdawczo – odbiorczy k. 87-89, notatka k. 26 akt sprawy o sygn. akt Cps 54/14, zeznania świadka Z. D. k. 27-29 akt sprawy o sygn. akt Cps 54/14 akt sprawy o sygn. akt Cps 54/14,

zeznania świadka A. P. k. 281-282, zeznania świadka P. R. (1) k. 282-283, zeznania świadka G. R. k. 283-284, zeznania świadka Z. T. e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 00:07:51 – 00:09:23).

W tym samym dniu A. J. i W. L. (1) skierowali do A. R. pismo, w którym nawiązali do odebrania podestu z dębu wędzonego oraz wyników ekspertyzy. Mając na względzie wyniki ekspertyzy, przesłali oświadczenie o odstąpieniu od umowy ustnej zawartej w dniu 10 grudnia 2010 r. oraz od umowy pisemnej zawartej w dniu 9 stycznia 2012 r. wraz z wezwaniem do zapłaty. Podano, że ostatecznie odebrano w dniu 30 marca 2012 r. wanny (...) z dębu naturalnego oraz w dniu 3 sierpnia 2012 r. podest z dębu wędzonego do wanien, za które cena wynosiła 62.800 zł i została uiszczona w dniu 10 stycznia 2012 r.

W oświadczeniu o odstąpieniu od umowy oraz wezwaniu do zapłaty z dnia 3 sierpnia 2012 r. skierowanym do A. R., A. J. i W. L. (1) będący współnikami w spółce cywilnej (...) oświadczyli, że na podstawie art. 637 k.c. odstępują od umowy o dzieło z dnia 9 stycznia 2012 r. w zakresie: 1) fitosauny pionowej szt. 2 (cena netto: 7.400 zł), 2) wanny (...) w kształcie rombu (cena netto: 4.800 zł), 3) podestu z obudową ściany do sufitu szt. 2 (cena netto: 19.200 zł), zwanymi łącznie Przedmiotami zamówienia z modrzewia syberyjskiego. Podano, iż przedmioty zamówienia z modrzewia syberyjskiego nie zostały przez nich odebrane w dniu 30 marca 2012 r. z uwagi na wątpliwości co do rodzaju materiału, które zostały potwierdzone ekspertyzą. Nadto, wezwano do zapłaty: 1) kwoty 3.936 zł tytułem zwrotu wpłaconej w dniu 9 stycznia 2012 r. zaliczki w części dotyczącej przedmiotów zamówienia z modrzewia syberyjskiego, tj. w kwocie 3.200 zł netto + 23% VAT, 2) kwoty 5.117,50 zł tytułem zapłaconej przez nich kwoty na zakupienie modrzewia syberyjskiego, 3) kwoty 615 zł tytułem zwrotu kosztów sporządzenia ekspertyzy. Jednocześnie wezwano do zapłaty kwoty 6.000 zł tytułem zwrotu ceny za niewykonane przedmiot zamówienia – pokrywy do 2 szt. wanien dębowych.

Z kolei w oświadczeniu o odstąpieniu od umowy oraz wezwaniu do zapłaty z dnia 3 sierpnia 2012 r. skierowanym do A. R., A. J. i W. L. (1) będący współnikami w spółce cywilnej (...) oświadczyli, że na podstawie art. 637 k.c. odstępują od ustnej umowy z dnia 10 grudnia 2010 r. Odstąpienie uzasadnili wynikami ekspertyzy. W związku z powyższym wezwali A. R. do zapłaty kwoty 58.584,20 zł tytułem zwrotu wpłaconej kwoty na zakup modrzewia syberyjskiego (dowód: pismo z dnia 3 sierpnia 2012 r. wraz z oświadczeniami o odstąpieniu od umów oraz wezwaniami do zapłaty k. 158-162).

W dniu 6 sierpnia 2012 r. został podpisany aneks nr (...) do umowy z dnia 4 stycznia 2012 r., w którym wskazano, iż montaż podestu z dębu wędzonego zabezpieczonego olejowo do wanien z dębu naturalnego zabezpieczonych olejowo, nie odbył się zgodnie z załącznikiem nr 2 z do umowy. Dokonano zmiany w wykonaniu konstrukcji podestu w ten sposób, że usunięto z wykonania pojemnik na pokrywy wanien pod podestem oraz zmieniono miejsce montażu paneli sterujących. Montaż paneli sterujących miał się odbyć w zmienionym terminie – 16 sierpnia 2012 r. (dowód: aneks nr (...) wraz z załącznikami 2zR k. 63-69, zeznania świadka A. P. k. 281-282).

W dniu 7 września 2012 r. został podpisany aneks nr (...) do umowy z dnia 4 stycznia 2012 r., w którym wskazano, iż wanna z modrzewia syberyjskiego wyszczególniona w załączniku 3 z nie została odebrana protokołem zdawczo-odbiorczym na skutek nieprawidłowego wykonania przez Zleceniobiorcę. Nadto, postanowiono, że Zleceniobiorca zwróci całą otrzymaną zaliczki w wysokości 8.448 zł netto + 23% VAT wynikającą z załącznika 3 z, a załącznik ten zostanie wykreślony z umowy (dowód: aneks nr (...) k. 70-71).

W dniu 31 sierpnia 2012 r. został podpisany aneks nr (...) do umowy z dnia 4 stycznia 2012 r., zgodnie z którym termin odbioru dzieł wyszczególniony w załącznikach 4 zR i 5 zR do umowy uległ zmianie na dzień 16 listopada 2012 r. Postanowiono dokonać zmian w projekcie fitosauny pionowej z cedru syberyjskiego oraz w projekcie fitosauny poziomej z cedru syberyjskiego (dowód: aneks nr (...) wraz z załącznikami 4zR i 5zR k. 72-80).

W dniu 17 września 2012 r. A. R. skierował do A. J. i W. L. (1) ostateczne wezwanie do zapłaty kwoty 34.686 zł za wykonanie zgodnie z umową z dnia 9 stycznia 2012 r. mebli, tj. wanny modrzewiowej w kształcie rombu szt. 1, fitosauny modrzewiowej szt. 2, podestu z obudową ściany do sufitu z modrzewia, podestu z dębu wędzonego, wanny z dębu naturalnego szt. 2. Podkreślono, iż w umowie z dnia 9 stycznia 2012 r. jako materiał wykonania wpisano modrzew, o czym A. J. i W. L. (1) mieli świadomość. Wskazano, że materiał zakupiono na początku 2011 r. i następnie magazynowano oraz suszono, a do A. R. przewieziono po zawarciu umowy. Mając na uwadze, iż przy wykonywaniu

mebli nie zakwestionowano rodzaju materiału, materiał został zakupiony w porozumieniu z A. J. i W. L. (1) oraz przez nich dostarczony, zgłoszone zastrzeżenia określono jako nieuzasadnione. Jako że meble zostały wykonane zgodnie z umową z dnia 9 stycznia 2012 r., A. R. uznał złożone oświadczenia o odstąpieniu od umowy jako nieskuteczne (dowód: pismo z dnia 17 września 2012 r. k. 163-164).

W dniu 31 stycznia 2013 r. A. J. i W. L. (1) zaprzestali wykonywania działalności gospodarczej. Wykreślenie wpisu z rejestru miało miejsce w dniu 4 lutego 2013 r. (dowód: wysruki z (...) k. 180-183).

W dniu 12 marca 2013 r. A. R. skierował do A. J. i W. L. (1) oświadczenie o uchyleniu się na podstawie art. 87 k.c. od skutków prawnych oświadczenia woli, w którym dopisał do warunków gwarancji, iż warunki gwarancji dotyczą fitosauny z modrzewia syberyjskiego i wanny furako z modrzewia syberyjskiego. Podkreślono, że w trakcie przedstawiania warunków gwarancji wywarło na niego silną presję i zagrożono, że przedmiot umowy nie zostanie odebrany, a cena nie zostanie zapłacona. Powyższe zaś miało skutkować według A. R. dopisaniem w dwóch miejscach słowa „syberyjski” (dowód: pismo z dnia 12 marca 2013 r. k. 167).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dowodów oraz niekwestionowanych twierdzeń stron.

Sąd dał wiarę dokumentom prywatnym na okoliczność określoną dyspozycją art. 245 k.p.c., przy czym żadna ze stron nie kwestionowała ich prawdziwości i autentyczności, ani nie wzbudziły one wątpliwości Sądu co do czasu i miejsca ich powstania. Nadto, dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się w pełni na zeznaniach świadków G. S. (k. 282), P. R. (1) (k. 282-283), G. R. (k. 283-284), Z. D. (k. 27-29 akt sprawy o sygn. akt Cps 54/14 akt sprawy o sygn. akt Cps 54/14), A. P. (k. 281-282), Z. T. (e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 00:07:51 – 00:09:23) oraz pozwanego A. R. (e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 01:23:08 – 01:57:35) oraz w części na zeznaniach świadków M. Ś. (k. 228-230), M. R. (k. 230-231) i powodów A. J. (e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 00:27:53 – 01:07:35), W. L. (1) (e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 01:08:28 – 01:22:05).

Zeznania świadka Z. D. świadczą o przeprowadzeniu przez pozwanego montażu wanien i podestów z dębu wędzonego. Z kolei z zeznań pozwanego A. R. oraz świadków P. R. (2) i G. R. wynika, że pozwany urządzenia do (...) na podstawie umowy ustnej i pisemnej wykonał z modrzewia europejskiego po uzgodnieniach poczynionych w tym zakresie z powodami. Świadczą o tym również zeznania świadka M. Ś., który nie uczestnicząc w ustaleniach stron w zakresie zmiany gatunku drewna, był przekonany, że urządzenia wykonano z cedru syberyjskiego. Zważyć przy tym należy, iż świadek sam przyznał, że nie znał się na drzewie, a zatem nie mógł zweryfikować jaki gatunek wybrano. Z kolei zeznania świadków G. S. i P. R. (1) wskazują na nakłonienie pozwanego przez powodów do dopisania, iż urządzenia wykonano z modrzewia syberyjskiego.

Wymaga w tym miejscu podkreślenia, iż w ocenie Sądu brak było podstaw uzasadniających odmówienie wiary zeznaniom pozwanego i wskazanych świadków, albowiem były one spójne, logiczne i korespondowały ze sobą. Nadto, znalazły odzwierciedlenie w pozostałym materiale dowodowym w postaci wiadomości z dnia 23 października 2011 r., treści stenogramu rozmowy z dnia 2 kwietnia 2012 r. oraz opinii Instytutu. Z wiadomości z dnia 23 października 2011 r. wynika, że powodowie zrezygnowali z tego gatunku drewna. Natomiast stenogram rozmowy z dnia 2 kwietnia 2012 r. wskazuje, iż strony wybrały gatunek drewna, którego właściwości czyniły niezwykle utrudnionym jego rozróżnienie przez osoby trzecie. Z kolei na podstawie opinii Instytutu można było przyjąć, iż zakup przez pozwanego drewna do wykonania umowy ustnej pozwalał na sporządzenie urządzeń także do umowy pisemnej.

Wskazać co prawda należy, iż Sąd dopuścił dowód w postaci płyty CD dokumentującej przebieg protokołu zdawczo-odbiorczego, albowiem miał na uwadze, że zasada niedopuszczalności przeprowadzenia dowodów nielegalnych nie ma charakteru generalnego. Powyższą zasadą nie są bowiem objęte dowody w postaci nagrań, dokonane osobiście przez uczestników zdarzeń, które są następnie przedstawiane sądowi przez te osoby, występujące w charakterze stron. Niemniej jednak Sąd nie dał wiary przyznaniu przez pozwanego w jej trakcie, iż urządzenia zostały wykonane z modrzewia syberyjskiego. Zważyć bowiem należy, iż pozwany podczas rozmowy prowadzonej z nim przez powodów, M. R. i pełnomocnika r. pr. K. K., minął się jednak z prawdą, albowiem znajdował się pod silną presją. Pomimo iż

strony umówiły się, że urządzenia zostaną wykonane z modrzewia europejskiego, to A. R. nie chciał przyznać tego na spotkaniu, w którym uczestniczyły osoby trzecie. Z tych samych względów pozwany nie przyznał na spotkaniu, iż drewno zamawiał w Polsce oraz dopisał na gwarancji, że fitosaunę z modrzewia i wannę furako wykonano z modrzewia europejskiego. Oświadczenie pozwanego z dnia 12 marca 2013 r. o uchyleniu się na podstawie art. 87 k.c. od skutków prawnych oświadczenia woli potwierdza, że A. R. składał nieprawdziwe deklaracje co do gatunku drewna, z którego wykonano zamówione przedmioty.

Sąd dał także w pełni wiarę zeznaniom świadków A. P. i Z. T., z których wynika, iż (...) sp. z o.o. w W. mając na względzie właściwości modrzewia syberyjskiego, uznała, że część z urządzeń należało wykonać z tego gatunku drewna. Nie wiedziała jednak, że wbrew poczynionym ustaleniom, modrzew syberyjski został zastąpiony modrzewiem europejskim. Osoby uprawnione do reprezentacji (...) sp. z o.o. w W. nie dysponowały bowiem niezbędną wiedzą na temat gatunków drewna wykorzystywanych do produkcji tego typu urządzeń. Kiedy wiosną 2012 r. ujawniły się wady w pierwszym zakupionym urządzeniu, a powodowie przyznali, iż do ich produkcji wykorzystano inny materiał, (...) sp. z o.o. w W. poczyniła zmiany w umowie z powodami w zakresie gatunku drewna. Powyższe wskazuje na większą świadomość w tym zakresie.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka M. Ś. dotyczącym wskazania, iż strony łączyła jedynie umowa ustna i nie została zawarta żadna umowa pisemna. Z zeznań świadka wynika bowiem, iż z powodami współpracował jedynie na etapie realizowania umowy ustnej, która łączyła ich z pozwanym. Nie miał zaś wiedzy na temat współpracy powodów ze (...) w K., która stanowiła przyczynek do zawarcia pomiędzy stronami umowy pisemnej.

Sąd nie dał także wiary zeznaniom świadka M. Ś., iż przy przetestowaniu wykonanych przez pozwanego produktów, okazało się, iż nie są one odporne na wilgoć. Powyższe miało zaś skłonić świadka do rezygnacji z dalszej współpracy z powodami. Wskazać należy, iż za odmówieniem wiary zeznaniom świadka przemawiały zasady doświadczenia życiowego i logiki. Sąd miał bowiem na uwadze, iż po wykonaniu umowy ustnej powodowie nie mieli zastrzeżeń co do wykonania przez pozwanego jej przedmiotu, czego konsekwencją było poszukiwanie rynku zbytu i zawarcie pisemnej umowy celem kontynuowania współpracy. Wymaga zauważania, iż uzyskanie wyników testów prowadzonych na prototypie warunkowało podjęcie przez powodów dalszych rozmów. Musiały być one zatem zadowalające. W przypadku powstania wad na etapie testowania prototypu sauny beczkowej, powodowie z pewnością nie podjęliby rozmów z klientami. Wady urządzeń zostały zaś zgłoszone przez (...) sp. z o.o. w W. dopiero wiosną 2012 r., a zatem wówczas gdy świadek nie współpracował już z powodami. Sąd miał przy tym na uwadze zeznania świadków P. R. (1) i G. R., którzy obecni byli przy rozmowach dotyczących wyboru drewna oraz przy odbiorze urządzeń, kiedy to powodowie wyrażali swoje zadowolenie z efektów pracy pozwanego. Wskazać co prawda należy, iż świadkowie P. R. (1) i G. R. będąc rodziną pozwanego byli bezpośrednio zainteresowani rozstrzygnięciem mającym zapaść w sprawie. Sąd oparł się jednak w pełni na złożonych przez nich zeznaniach, albowiem były one spójne, korespondujące ze sobą oraz z pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd nie oparł się również na zeznaniach świadka M. Ś. w zakresie, w którym starał się wykazać, iż powodowie nie mieli świadomości, iż został zakupiony inny gatunek drewna niż ustalony. Wskazać bowiem należy, iż po pierwsze powodowie zajmując się profesjonalnie sprzedażą urządzeń drewnianych do (...) winni mieć w tym zakresie niezbędną wiedzę. Mając na uwadze ilość zamówionego materiału oraz, iż ceny drewna wskazane przez pozwanego były niższe aniżeli w przypadku zakupu modrzewia syberyjskiego, na co wskazuje opinia Instytutu sporządzona w sprawie, powinni też powziąć uzasadnione wątpliwości co do gatunku drewna. Wątpliwości jednak tych nie nabrali, albowiem umówili się z pozwanym, iż zakupiony zostanie tańszy modrzew europejski. Co więcej, to powodowie byli zobowiązani do transportu, osuszenia i dostarczenia materiału do pozwanego. Nadto, A. J. pomagał pozwanemu przy produkcji prototypu, a zatem także i z tej przyczyny musiał dysponować wiedzą, iż został zakupiony modrzew europejski. Po czwarte, za taką oceną zeznań świadka M. Ś. przemawia treść wiadomości z dnia 23 października 2011 r.

Odnosząc się do oceny zeznań M. R. wskazać należy w pierwszej kolejności, iż wymagane było przyjęcie dużej dozy ostrożności. Świadek pozostając w nieformalnym związku z A. J. była bowiem bezpośrednio zainteresowana wynikiem niniejszej sprawy. Część ze składanych przez świadkka zeznań pochodziła z relacji powodów, a zatem także i z tego

względu nie zasługiwały na danie im wiary. Dlatego też Sąd, mając na uwadze pozostały materiał dowodowy, nie oparł się na zeznaniach świadka M. R., iż pozwany oszukał powodów twierdząc, że sprowadził modrzew syberyjski z Rosji. Zeznania te nie korespondowały bowiem z zeznaniami pozwanego A. R. oraz świadków P. R. (1) i G. R., którzy obecni byli przy rozmowach dotyczących wyboru gatunku drewna. Nadto, świadek P. R. (1) obecny był przy odbiorze od pozwanego wykonanych na podstawie umowy ustnej urządzeń, kiedy to powodowie stwierdzili, że urządzenia z drewna syberyjskiego sprawdzają się. Co więcej, świadek P. R. (1) wskazał, iż pozwany informował powodów, że drewno zamawiał z gór. Na wiarę nie zasługiwało także twierdzenie świadka, iż to pozwany zaproponował dostarczenie zamiast cedru syberyjskiego, modrzewia syberyjskiego. Zeznania te stoją bowiem w sprzeczności z wiadomością z dnia 23 października 2011 r., do której Sąd odniósł się powyżej. Z przyczyn wskazanych powyżej Sąd nie oparł się także na zeznaniach świadka M. R. dotyczących czasu powstania wad w wyprodukowanych przez pozwanego urządzeniach. Nadto, wskazać należy, iż Sąd nie oparł się na zeznaniach, iż brak w gwarancji informacji, że urządzenia zostały wykonane z modrzewia syberyjskiego, wynikał z pomyłki pozwanego. Pozwany bowiem nie chciał dopisać informacji o takiej treści, a został do tego nakłoniony przez powodów. Świadczą o tym zeznania świadków P. R. (1), G. S. i G. R..

Zeznania powodów A. J. (e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 00:27:53 – 01:07:35) i W. L. (1) (e-protokół z dnia 2 listopada 2015 r. 01:08:28 – 01:22:05) w przewarżającej mierze także nie zasługiwały na danie im wiary. Sąd oparł się w nich jedynie w zakresie pomysłu A. J. sporządzenia saun beczkowych, który zaczerpnął podczas pobytu na S. oraz zawarcia z pozwanym ustnej i pisemnej umowy. Zeznania powodów polegały bowiem jedynie na powtórzeniu stanowiska zawartego w pozwie, lecz nie zostały poparte dowodami, które miałyby przemawiać za ich wiarygodnością. Powodowie starali się wykazać, że umówili się z pozwanym na wykonanie urządzeń z droższego drewna, lecz twierdzeniom tym Sąd nie dał wiary z przyczyn wskazanych powyżej. Innymi słowy, starali się ukryć, że wybrano tańszy gatunek drewna, co znalazło odzwierciedlenie w zebranych materiale dowodowym.

Ustaleń faktycznych dotyczących ustalenia na dzień 10 grudnia 2010 r. średnich rynkowych ceny drewna z modrzewia syberyjskiego i europejskiego, ilości drewna koniecznej na wykonanie przedmiotów objętych umową ustną z dnia 10 grudnia 2010 r. i pisemną z dnia 9 stycznia 2012 r., właściwości materiału drzewnego modrzewia syberyjskiego i europejskiego i przydatności tych materiałów do sporządzenia przedmiotu umowy, dokonano w oparciu o pisemną opinię instytutu (...) w W. (k. 377-391). Okoliczności te wymagały bowiem zasięgnięcia wiedzy specjalistycznej. Zdaniem Sądu przedstawiona w sprawie opinia instytutu została sporządzona w sposób prawidłowy, była spójna i logiczna oraz oparta na wiedzy i doświadczeniu pracowników instytutu. Z opinii wynika cena drewna z modrzewia syberyjskiego i europejskiego w grudniu 2010 r., ilość drewna niezbędnego do wykonania urządzeń do (...), właściwości drewna modrzewia syberyjskiego i europejskiego oraz ocena przydatności drewna modrzewia do wykonania saun. Jako że opinia instytutu była racjonalna i odpowiednio uzasadniona, Sąd nie znalazł podstaw przemawiających za jej nieuwzględnieniem. Należy przy tym podkreślić, iż żadna ze stron nie zakwestionowała opinii oraz nie wniosła o dopuszczenie dowodu w postaci innej opinii.

Sąd zważył co następuje -

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż strony łączyły dwie umowy o dzieło: ustna umowa z dnia 10 grudnia 2010 r. oraz pisemna umowa z dnia 9 stycznia 2012 r. Okoliczność zawarcia umów oraz ich charakter była bezsporna pomiędzy stronami. Spór pomiędzy stronami koncentrował się natomiast co do zasadności roszczenia powodów wynikającego przede wszystkim z odstąpienia przez nich od łączących strony umowy ustnej oraz umowy pisemnej w zakresie urządzeń sporządzonych z modrzewia i wynikających w związku z tym roszczeń pieniężnych.

Dokonując oceny powództwa, Sąd stanął na stanowisku, iż roszczenie powodów znajduje swe źródło w art. 637 k.c. Przepis ten został wprawdzie uchylony ustawą z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. z 2014 r. poz. 827), lecz w art. 51 rzeczonyj ustawy postanowiono, iż do umów zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Jako że umowy o dzieło łączące strony zostały zawarte w dniu 10 grudnia

2011 r. i 9 stycznia 2012 r., a zatem przed dniem 25 grudnia 2014 r., przepis art. 637 k.c. znalazł w niniejszej sprawie zastosowanie.

Art. 637 § 1 k.c. stanowił, iż jeżeli dzieło ma wady, zamawiający może żądać ich usunięcia, wyznaczając w tym celu przyjmującemu zamówienie odpowiedni termin z zagrożeniem, że po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu nie przyjmie naprawy. Przyjmujący może odmówić naprawy, gdyby wymagała nadmiernych kosztów. Z kolei w art. 637 § 2 k.c. postanowiono, że gdy wady usunąć się nie dadzą albo gdy z okoliczności wynika, że przyjmujący zamówienie nie zdoła ich usunąć w czasie odpowiednim, zamawiający może od umowy odstąpić, jeżeli wady są istotne; jeżeli wady nie są istotne, zamawiający może żądać obniżenia wynagrodzenia w odpowiednim stosunku. To samo dotyczy wypadku, gdy przyjmujący zamówienie nie usunął wad w terminie wyznaczonym przez zamawiającego. Przepis ten normował zatem rękojmię za wady dzieła. Uprawnienia zamawiającego z tytułu rękojmi za wady dzieła zależały od tego, czy wady dawały się usunąć i czy były istotne.

W niniejszej sprawie powodowie podnosili, że umówili się z pozwanym na wykonanie urządzeń do (...) z modrzewia syberyjskiego. Wykonanie tych urządzeń z modrzewia europejskiego poczytywali więc za wadę istotną dzieła, która uprawniała ich do odstąpienia od obu umów. W istocie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 kwietnia 2003 r. w sprawie o sygn. akt II CKN 1417/00 (LEX nr 81299) przyjął, iż w przypadku wad istotnych zamawiający może od umowy odstąpić gdy wady usunąć się nie dadzą.

Mając na uwadze powyższe, należało przyjąć, iż w niniejszej sprawie ciężar dowodu spoczywał na powodach. Art. 6 k.c. stanowi bowiem, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Przepis ten pozostaje w ścisłym związku z przepisami kodeksu postępowania cywilnego dotyczącymi zasad dowodzenia, w szczególności z art. 232 k.p.c. zgodnie, z którym strony są zobowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne oraz z art. 227 k.p.c. w myśl, którego przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia istotne znaczenie.

W ocenie Sądu powodowie nie uczynili jednak zadość temu obowiązkowi. Zebrany w sprawie materiał dowodowy, do którego oceny Sąd odniósł się powyżej, wskazuje bowiem, iż powodowie umówili się z pozwanym, iż w ramach umowy ustnej zostaną wykonane sauny beczkowe z modrzewia europejskiego. Co prawda, powodowie początkowo zastanawiali się nad modrzewiem syberyjskim, którym chcieli zastąpić cedr syberyjski. Niemniej jednak zdecydowali się na tańszy odpowiednik w postaci modrzewia europejskiego. W związku z powyższym pozwany dokonał partiami zakupu polskiego modrzewia europejskiego i następnie wykonał z niego prototyp sauny beczkowej oraz jej kolejnych sztuk. Do tego wniosku Sąd doszedł mając na względzie wiadomość z dnia 23 października 2011 r. skierowaną przez powodów do pozwanego oraz zeznania pozwanego oraz świadków G. S., P. R. (1) i G. R.. Powodowie natomiast nie wykazali w toku postępowania dowodowego, że umowy ustna i pisemna zawarte z pozwanym obejmowały wykonanie saun beczkowym z modrzewia syberyjskiego. Poza bowiem twierdzeniami samych powodów oraz świadków, którzy posiadali wiedzę od powodów oraz z racji relacji łączących ich ze stronami są nieobiektywni, brak dowodu na poczynienie takich ustaleń między stronami. Należy przy tym podkreślić, że nie tylko powodowie, lecz także świadkowie cały czas używają zamiennie pojęć cedr syberyjski i modrzew syberyjski, które w świetle opinii nie są tożsame. Świadczy to, zdaniem Sądu, o braku rozeznania w kwestiach materiału drzewnego i przeczy ustaleniom co do konkretnego materiału.

Nawet gdyby przyjąć, iż powodowie nie posiadali wiedzy jaki był gatunek drewna, z którego wykonano urządzenia, to powinni nabrać w tym zakresie wątpliwości. Powodowie byli bowiem informowani o cenach kupowanego drewna oraz o jego ilościach. Z opinii instytutu wynika bowiem, iż w grudniu 2010 r. koszt drewna modrzewia syberyjskiego w postaci: elementów nieobrzynanych o długości ok. 4 m, nie poddanych suszeniu to ok. 2.200 zł/m³ brutto; elementów tartacznych nieobrzynanych i niesuszonych o długości ok. 6 m to ok. 2.350 zł/m³ brutto; elementów o wilgotności powietrzno suchej o długości 6 m i wyższej klasie jakości ok. 3.300 zł/m³ brutto oraz ok. 2600 zł/m³ brutto w przypadku elementów o długości 4 m w klasie o niższej jakości, a także ok. 2800 zł/m³ brutto w przypadku elementów o długości 6 m w niższej klasie. Instytut za właściwe uznał przyjęcie ceny drewna modrzewia syberyjskiego o wysokiej

jakości na poziomie 3.300 zł/m³ brutto. Z kolei koszt drewna modrzewia europejskiego w grudniu 2010 r. postaci: niewysuszonych desek wynosił 1.000 zł/m³ brutto, a tarcicy wysuszonej 1.400 zł/m³ brutto. W związku z powyższym instytut oszacował, iż w grudniu 2010 r. ceny modrzewia syberyjskiego były w przybliżeniu dwukrotnie wyższe od cen drewna modrzewia europejskiego. Pozwany ze środków otrzymanych od powodów dokonał zakupu modrzewia europejskiego, co pozwoliło na jego wywiązanie się z umowy ustnej.

Jako że dokonano zakupu tańszego drewna, a do umowy ustnej wykorzystano ok. 6,44 m³ drewna, pozostał jeszcze materiał pozwalający na wykonanie urządzeń do (...) zamówionych przez (...) sp. z o.o. w W.. Świadczyła o tym nie tylko opinia instytutu, lecz również zeznania pozwanego i świadków P. R. (1) oraz G. R.. Wskazali oni bowiem, iż umowa pisemna miała być wykonana z drewna, które było już wcześniej zakupione. Powodowie uznali bowiem, że sprawdziło się ono do wykonania tego typu urządzeń. Innymi słowy, przyjęcie, iż w celu wykonania umowy ustnej, został zakupiony modrzew europejski, skutkowało uznaniem, iż po zawarciu umowy pisemnej, wybrano ten sam gatunek drewna.

Sąd miał przy tym na uwadze opinię instytutu, w której odnosząc się do właściwości drewna modrzewia syberyjskiego i europejskiego, podkreślono, iż zmienność drewna jest na tyle duża, że drewno modrzewia europejskiego może przypominać wizualnie oraz pod względem właściwości technologicznych i zastosowań drewno modrzewia syberyjskiego. Zdaniem instytutu drewno modrzewia syberyjskiego charakteryzuje się nieco inną budową anatomiczną. Niemniej jednak typowymi wadami zarówno modrzewia syberyjskiego, jak i europejskiego jest sinizna bieli, zmiana barwy drewna w kontakcie z żelazem, sęki, krzywizny oraz pęknięcia, a także pęcherze i wycieki żywiczne. Odnosząc się do podobnych właściwości technologicznych tych gatunków drewna, biegli ocenili, iż charakteryzują się one umiarkowaną skłonnością do paczenia się, a suszenie drewna przebiega powoli. Uznano, że obróbka mechaniczna drewna nie przysparza trudności, lecz klejenie drewna i wykańczanie środkami malarsko-lakierniczymi może być utrudnione z uwagi na żywicę (pęcherze żywiczne i przeżywienia). Jeśli zaś chodzi o gęstość, to zdaniem instytutu drewno modrzewi różnych gatunków o zbliżonej gęstości będzie miało podobne właściwości. Powyższe uzasadnia zatem dlaczego powodowie zdecydowali się do umowy łączącej ich z (...) sp. z o.o. w W. do wykorzystania gatunku drewna innego niż określono w umowie, lecz o podobnych właściwościach.

Powodowie nie wzięli jednak pod uwagę, iż tak jak wskazał instytut przy ocenie przydatności drewna modrzewia do wykonania saun, modrzew bez względu na gatunek charakteryzuje się taką gęstością, stabilność wymiarową i ilością płynnej żywicy, że jego zastosowanie do wykonania saun lub wanien było mało uzasadnione z technologicznego i praktycznego punktu widzenia. Jest to bowiem drewno o wysokiej gęstości, co powoduje większe naprężenia wynikające ze skurczu i pęcznienia drewna, wywołane zmianą wilgotności materiału. Natomiast jego stabilność wymiarowa jest średnia, co czyni je podatnym na odkształcenia. Z kolei zawarta w nim płynna żywica może wyciekać podczas zmian wilgotnościowych i wymiarowych. Nadto, dobrze przewodzi ciepło, co powoduje nagrzewanie drewnianych elementów i obniżenie komfortu użytkowania. Instytut zauważył także, iż ze względu na zwykle korzystniejszą charakterystykę techniczną, modrzew syberyjski jest przeznaczony m.in. na elementy konstrukcyjne, jak podkłady kolejowe, pale, legary, deski tarasowe, itp. czy do architektury ogrodowej oraz do produkcji okien i elewacji zewnętrznych budynków.

W ocenie instytutu drewnem o korzystniejszej charakterystyce technicznej przy budowie saun jest afrykańskie drewno obecze, azjatyckie drewno limby syberyjskiej znane powszechnie jako cedr syberyjski lub sosna syberyjska oraz drewno hinoki, czyli cyprysnika tępołuskowego. Instytut zarekomendował także drewno świerkowe, amerykańskie drewno żywotnika olbrzymiego, a nawet krajową topolę czy olchę. Są to bowiem według instytutu materiały lekkie, o niskiej gęstości, nie zawierające płynnej żywicy i charakteryzujące się niską przewodnością cieplną, które w niewielkim stopniu przewodzą ciepło. Powodowie brali na wstępie pod uwagę cedr syberyjski, lecz z niego zrezygnowali.

Dlatego też wówczas gdy w marcu (...) sp. z o.o. w W. zgłosiła reklamację, kwestionując jakość wykonania, powodowie zaczęli podejmować działania mające na celu późniejsze wykazanie, że umowa łącząca strony niniejszego

postępowania również miała dotyczyć drewna modrzewia syberyjskiego. Zdawali bowiem sobie sprawę z konsekwencji wynikających z ujawnienia, iż urządzeń do (...) nie wykonano z modrzewia syberyjskiego.

Należy wprawdzie podnieść w tym miejscu, iż zgodnie z art. 65 § 1 k.c. oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współzycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Z kolei w art. 65 § 2 k.c. postanowiono, że w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. W konsekwencji można wyodrębnić na tle art. 65 § 2 trzy poziomy wykładni umowy: literalne brzmienie umowy, treść oświadczeń woli ustalaną z zastosowaniem kryteriów interpretacyjnych zawartych w art. 65 § 1, wreszcie sens oświadczeń woli ustalony przez odwołanie się do zgodnego zamiaru stron i celu umowy. Przepis art. 65 § 2 określa sposób wykładni oświadczeń woli stron umowy w sposób odmienny niż ma to miejsce przy interpretacji tekstu prawnego. W umowach należy bowiem przede wszystkim badać zamiar stron i cel umowy, a dopiero w dalszej kolejności ma znaczenie dosłowne jej brzmienie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 1999 r. w sprawie o sygn. akt II CKN 379/98, LexisNexis nr 342817).

W niniejszej sprawie strony zawarły w dniu 9 stycznia 2016 r. umowę pisemną, na podstawie której pozwany zobowiązany był do wykonania wanny prostokątnej F. z dębu i modrzewia (zał. nr 1), podestu do wanny F. z dębu wędzonego (zał. nr 2), fitosauny (zał. nr 3), podestu z obudową ściany do sufitu (zał. nr 4), wanny F. w kształcie rombu (zał. nr 5). W załącznikach do umowy o nr (...) nie wskazano rodzaju materiału, z którego miały być wykonane urządzenia. Do materiałów odniesiono się w załącznikach do umowy, które pozwany przesłał do powodów. W zał. nr 3 do umowy wskazano, że prostokątna wanna F. winna być wykonana z modrzewia, w zał. nr 4 do umowy postanowiono, że fitosauna zostanie wykonana z modrzewia, a w zał. nr 5 również określono, że do wykonania podestu i obudowy ściany do sufitu zostanie użyty modrzew. W treści załączników nie sprecyzowano jednak jakiego rodzaju miał być to modrzew.

Zdaniem Sądu w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy nie sposób jednak dojść do wniosku, iż powodowie wykazali, że inaczej rozumieli treść jej postanowień aniżeli pozwany. Innymi słowy, nie sposób przyjąć, że pomiędzy stronami brak było konsensusu co do rodzaju użytego gatunku drewna. W ocenie Sądu nie budzi wątpliwości, iż przystępując do zawarcia umowy pisemnej strony miały zamiar wykonać urządzenia do (...) z modrzewia europejskiego, a nie z modrzewia syberyjskiego.

Pozwany zatem wykonał łączące go z powodami umowy zgodnie z ich treścią. Na podstawie umowy ustnej zobowiązany był bowiem do wykonania prototypu sauny beczkowej i kilku następnych sztuk z modrzewia europejskiego. Natomiast na podstawie umowy pisemnej i zał. nr 1-5 do umowy zobowiązany był do wykonania wanny prostokątnej F. z dębu, podestu do wanny F. z dębu wędzonego, fitosauny z modrzewia europejskiego, podestu z obudową ściany do sufitu z modrzewia europejskiego i wanny F. w kształcie rombu z modrzewia europejskiego. Podkreślić w tym miejscu należy, iż jakiegokolwiek zmiany, które powodowie czynili w umowie z dnia 4 stycznia 2012 r. łączącej ich z (...) sp. z o.o. w W., nie mogły mieć wpływu na pisemną umowę z dnia 9 stycznia 2012 r. Dlatego też pozwany nie był zobowiązany do wykonania pokryw, których nie wskazano wśród załączników do umowy z dnia 4 stycznia 2012 r. (k. 82-86). Do wykonania pokryw powodowie zobowiązali się wyłącznie w aneksie nr (...) do umowy z dnia 27 marca 2012 r., a zatem sporządzonym na trzy dni przed podpisaniem protokołu zdawczo-odbiorczego urządzeń wykonanych przez pozwanego na podstawie umowy z dnia 9 stycznia 2012 r. Dlatego też w protokole wskazano, iż dokonano odbioru technicznego wanny F. za wyjątkiem pokryw jako nie będących częścią zamówienia. Nadto, pozwany zasadnie zgłosił zastrzeżenie do protokołu, zgodnie z którym nie zgodził się, że podest z obudową ściany do sufitu został wycofany z umowy.

Mając na uwadze, iż powodowie umówili się, iż przedmiot zamówienia zostanie wykonany z drewna modrzewia europejskiego, Sąd nie znalazł podstaw przemawiających za uwzględnieniem roszczenia powodów o zapłatę kwoty po 33.818,35 zł tytułem zwrotu spełnionych świadczeń oraz kwoty po 307,50 zł tytułem zwrotu kosztów sporządzenia ekspertyzy próbek drewna. Powodowie nie wykazali bowiem, iż pozwany wykonał urządzenia z innego drewna aniżeli zostało ustalone przez strony. Jako że pozwany wywiązał się z postanowień obu umów, brak było podstaw

uzasadniających złożenie oświadczenia o odstąpieniu od nich i domaganie się zwrotu świadczeń spełnionych przez powodów oraz zwrotu kosztów sporządzenia ekspertyzy próbek drewna.

Co się zaś tyczy zwrotu ceny za niewykonany przez pozwanego przedmiot zamówienia, wskazać należy, iż w świetle poczynionych powyżej rozważań również należało uznać je za niezasadne. Oddaleniu podlegało również roszczenie o zapłatę kwoty po 1.506,75 zł tytułem zwrotu utraconych korzyści. Powodowie twierdzili bowiem, iż pozwany odmówił wykonania pokryw oraz że montaż podestu z dębu wędzonego nie został wykonany, co nie zostało jednak udowodnione w toku postępowania. Nawet gdyby przyjąć, iż powodowie udowodnili, że w istocie pozwany był zobowiązany do wykonania pokryw oraz nie wykonał podestu z dębu wędzonego, to roszczenia w tym zakresie również należało uznać za nieudowodnione. Powodowie winni bowiem zawnieść dowodu z opinii biegłego na okoliczność określenia jaka część z wynagrodzenia wynikającego z umowy dotyczyła rzeczonych pokryw i podestu, czego jednak nie uczynili.

Reasumując, zdaniem Sądu, roszczenia powodów o zapłatę były niezasadne. Mając na uwadze powyższe, Sąd oddalił powództwo (pkt I).

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Powodowie przegrali sprawę, wobec czego są zobowiązani do zwrotu pozwanemu kosztów procesu. Po stronie powodowej występuje współuczestnictwo formalne i koszty procesu zostały rozliczone osobno dla każdego z powodów.

Pozwany poniósł koszt w łącznej wysokości 5.751,21 zł, na który składa się opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 3.600 zł, którego wysokość Sąd wyliczył na podstawie § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461) oraz zaliczki na wydatki związane z wynagrodzeniem biegłych w wysokości 600 zł oraz 1.534,21 zł.

A. R. należy się zatem zwrot kosztów procesu od A. J. i W. L. (1) w wysokości po 2.875,60 zł (pkt II).

Nadto, Sąd na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. nakazał stosownie do wyniku sprawy pobrać od powodów A. J. i W. L. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie kwotę po 767,10 zł tytułem nieopłaconych wydatków związanych z opinią instytutu (pkt III).